

Tah obyčejnou tužkou

Marešová Natálie

*„Ještě nikdy to neměla mladá generace tak pohodlné,
ještě nikdy před ní nebyly tak ochotně otevírány dveře do veřejného života.“*

(F. Peroutka: Rozhovor s mládím. Přítomnost 15. 10. 1930)

Každý z nás už pravděpodobně slyšel větu, jak to má mladá generace pohodlné a nemusí se namáhat tolik, jako lidé dříve. Také jsme zaslechli druhou stranu mince, kdy bychom se měli zamyslet nad tím, na co přesně naráží každá ze stran. Zdůrazňován bývá nevděk, je to ale pravda a čím se vyznačuje? Značnou náповědou by mohl být citát od Benjamina Franklina: *„Vodu neoceníme, dokud nám nevyschne studna, a to platí o všem v životě.“* Mnoho lidí by mohlo říci, že právě ukazuje na nevděčnou stránku generace nebo možná celé společnosti. Ptám se, jestli jsme si to alespoň začali uvědomovat nebo to stále přehlížíme. Když bychom mohli říct, že si tuto skutečnost většina lidí uvědomuje, znamená to ale, že se to změní? Právě tato skutečnost by nám mohla naznačovat situaci, kdy najednou otevřeme oči, začneme si více vážit nejen času, ale také nových dveří, které se nám můžou poměrně často otevírat. Můžeme ale říct, že dokonce ani ty nové dveře nevidíme?

Často si všímám maličností, které nakonec tvoří celek. Dlouho mě trápilo, proč nejsou pro ostatní zásadnější, až jsem si uvědomila, jak prosté to je. Každý člověk má v životě jiné priority, myšlení i cit, a to vše je u každého utvrzeno něčím, co si nevybíráme, našimi rodiči. Chápu, že spousta mých vrstevníků by s tímto nesouhlasila, ale je to tak. Každý z nás si s sebou nese alespoň maličkou část svých rodičů, a to v dobré i ve zlé podobě. Ať už je tím něco krásného jako zážitky a vzpomínky, jako jsou první jízdy na kole, oslavy narozenin nebo

jen obyčejná pochvala, je to něco, co nás bude hřát pokaždé, co si na to vzpomeneme. Naopak se někdy můžeme vyskytnout v situaci, která v nás probudí vztek či smutek. Pro mě jednu z nejhorších situací značí ztráta důvěry a lež. Spousta lidí by mohla naznačit, že to možná znamená totéž, ale myslím si, že každé z těchto slov bolí odlišně. Ztráta důvěry je pocit, jakoby ve mně z minuty na minutu něco utichlo a už nikdy nešlo rozeznít. Netvrdím, že důvěru ztrácíme z minuty na minutu, věřím, že někdy si některé věci nedokážeme připustit a upouštíme od ní postupně, až úplně vymizí. Jak je možné, že jeden jediný pohled, jedna jediná věta, vám změní vše?

Najednou se ocitneme v situaci, kdy vidíme život jinak, a to nás nutí dělat jiné malé i zásadní kroky.

Možná právě proto, že vidíme, jak naši rodiče musí těžce pracovat, abychom se my měli co nejlépe, že vidíme, jak se dříve žilo a nechceme to zpátky, se ženeme neustále rychleji a rychleji dopředu. Vše působí jako na běžícím páse a já si myslím, že to, co třeba naši rodiče dříve měli, byl vnitřní klid. Pocity i maličkosti pro ně byly nedílnou součástí a pro většinu z mladších generací působí jako překážka nebo naopak jsme na nich vázáni tak moc, že nemáme vůči žádným problémům imunitu a vše nám ublíží. Často slyším, že jsme vztahovační a nikdy jsem nechápala, jak je to myšleno, dokud jsem si toho nezačala všimnout také.

Lidé mají čím dál menší sebeúctu. Často si necháváme líbit věci, které nejsou v pořádku, jen proto, že se chceme cítit milováni. Netvrdím, že by se to dříve nestávalo, mám ale pocit, že v dnešní době je to na denním pořádku. Možná se mýlím, protože to, že tyto věci můžeme vidět a nahlížet do životů ostatních, je opět jen díky tomu, jak si nechráníme své soukromí. Samozřejmě, že vždy se klebetilo, ale v dnešní době je to o něco jednodušší. Napříč technologiemi je to také viditelně rychlejší.

Mám také pocit, že se změnily standardy rychlostí světa, všichni od všech čekají co nejvíce, ale kým jsou vlastně oni sami. Většina lidí neví, kdo jsou, nebo minimálně kdo by chtěli být. Když bychom se podívali zpátky, dříve to možná také nevěděli, ale tak nějak jim to často bylo přiděleno. Můžeme si dost často vybrat, můžeme se projevit, máme větší rozhled do světa, ale stejně si toho nevážíme. Řekla bych, že někdy můžeme možná až moc a to způsobuje, že nevidíme, co doopravdy chceme.

Máme takové blaho, že každý kámen je pro nás horou a my nechceme jít dál. Dříve prostě chtěli nebo museli, jak nám je často popisována dřívější výchova. Myslím si, že málo chceme stoupat výš, protože máme malý chtíč. Už nám nestačí a to, co bychom doopravdy potřebovali, je disciplína, abychom mohli využít vše, co nám jen tak leží před nosem.

Nechci tvrdit, že dřívější doba byla lepší nebo snad jednodušší, jen na mě působí, jako by v ní bylo méně neustálého spěchu. Chtěla bych vyzdvihnout jakýsi cit, který lidé dříve měli.

V Peroutkově době první republiky byly tyto otevřené dveře spíše jasně vymezené – vedly ke vzdělání, práci a veřejnému životu, ale jejich směr byl často předem načrtnutý jako tah obyčejnou tužkou. Více si vážili i toho mála co měli, zkrátka neměli neustálou potřebu vše sdílet. Jejich životy byly určitě omezenější a zároveň předvídatelnější. Otázku, kým chtějí být, si museli pokládat daleko dříve než my, i přesto, že často jejich směr byl předkreslený jako tah tužky. V porovnání s dnešní dobou měli lidé jistou nevýhodu, neměli takovou svobodu. Otázkou ale je, jestli je to výhoda nebo slabost. Otevřené dveře, o kterých hovoří Peroutka, před námi opravdu stojí, ale myslím si, že nás nikdo nedokáže opravdu připravit, jak těžké může být jimi projít.

V dnešní době je naším pravděpodobně největším mínusem, že se necháme ovlivňovat názory ostatních. Názory ostatních se kolem nás začaly tak rychle točit a měnit, že ztrácíme vlastní názor. Z pohledu, že to víme a stejně to víceméně každý den, děláme dál a dál, je ještě horší.

Den za dnem sledujeme životy ostatních, vidíme, jak je prezentují, vidíme ale jen to, co nám oni sami dovolí shlédnout. Řekněme, že by nás to v určitých momentech mohlo až fascinovat, ale co právě ten jeden moment, kdy se cítíme špatně a zrazení. Už to na nás nepůsobí řekněme vábně. Může nám to tento stav pravděpodobně daleko zhoršit. To nejhorší, čeho si všímám jsou pro mě vždy začarované kruhy. Zasekneme se v tom jednom a stejném závodním okruhu, kdy je ale konec závodu? Nevíte? Není to moment, kdy si uvědomíte, že je to špatně ani že vám to nevyhovuje. Přirovnejte si to k závodu formulí, kdy jedete neustále a dokola a dokola stále ten stejný okruh, za každého počasí, už se jede několikátý závod a vy stále jedete, jen proto, že vy jste ten jezdec, ten, kdo právě té formuli dále dovolí jet. Co když jen místo klasických výměn gum, teď vystoupíte? Stále cítíte tíhu a únavu, ale s každým krokem si uvědomíte, že to je ta odpověď, co jsme hledali. My si musíme uvědomit, co nás může ovlivnit, my se musíme za každých podmínek rozhodnout jaká bude naše cesta.

Pokud máme až takto moc dosažitelné sny a cíle, pokud máme tu možnost otevírat nové dveře, proč je neotevřeme? Proč nevyužijeme těchto možností, které generace před námi neměly?

Zásadními se pro nás stali influenceri. To jsou právě ti lidé, kteří nám ukazují, jak žijí a chtějí nás vézt nějakým směrem, ale v poslední době už to spíše nejsou ty dveře, do kterých bychom se těšili. Sledujeme perfekcionismus a doprovází nás každý den, nechali jsme to zajít tak daleko, až neuvěřitelně vzrostl počet duševních nemocí, ale také fyzických.

Vůbec si nevážíme toho, že můžeme. Nemusíme ani cestovat časem, stačí se podívat do nemocnic, kde je nespočet lidí, kteří by chtěli cokoli na světě dělat, ale nemůžou. Často už jen chtějí být zdraví, možná si jen více vážít každického momentu, ale pro nás je to stále málo. Radši budeme mrhat časem, protože jsme zahlceni, možná až přehlaceni informacemi, projíždět telefony a počítače. Každý rodič určitě někdy řekl: „To je z toho telefonu.“ A měl pravdu...

Moment, kdy si uvědomíme, co nás stahuje dolů, nutí nás dělat krok zpátky, je klíčový, ale přínosnějším stejně bývá ten, kdy s tím něco začneme dělat. Problémem je, že si to spousta lidí nedokáže ani uvědomit.

„Nechali jste se stáhnout jako ovce, to nám by se nikdy nestalo.“ Přesně tuhle větu jsem jednou zaslechla a byla jsem tou ovčí taky. Dá se ale říct, že dříve by se to nestalo? Přece jen svět se točí pořád stejně, přece jen lidé by měli být pořád stejní, ne?

Jak se tedy definitivně rozhodnout, kdo to má jednodušší? Čí dveře by se daly považovat jen za zamknuté? Nelze říct, že by existovala definitivní odpověď. Každá doba má své pro a proti. Existují také názory, že doba je stejná, jen se mění podmínky. Myslím, že má Peroutka s obrazem otevřených dveří pravdu, jen je otázkou, jestli máme dostatečnou odvahu jimi projít. Na kterou stranu se přikloníte, je váš názor, protože každý z nás je jezdcem své vlastní formule.